

To løvers arkiv

Notater og uddrag ved Magne Juhl

NB: Listen er ikke komplet.

Arkivets sedler er gennemgået i København 17. juli 1990.

Tallet nævnt først er personens registreringsnummer i arkivet. Nuværende adresse er den ved udfyldelsen af skemaet oplyste adresse. I enkelte skemaer er anført påtaget navn. Skemaerne indeholder ikke dato for udfyldelsen eller dato for grænseoverskridelsen.

A, Oplysninger fra sedler om personer udvandret/flygtet/rømmet fra Sønderjylland under første verdenskrig og med opholdssted med adresse Gredstedbro.

Jernved sogn:

60, Asmus Mortensen, landmand. Født 11.8.1893, Raadager.
Nuværende adresse: Poul Schøler, Jernved pr. Gredstedbro.

217: Peter Petersen, Aaskov, bygmester. Født 5.2.1875 i Gaansager, bor i Frifelt, Vodder sogn.
Nuværende adresse: Marie Petersen, Jernved, Gredstedbro.

218: Nis Nielsen, landmand, født i Reisby, 34 aar.
Nuværende adresse: arbejdsmand Nis Nielsen, Jernved pr. Gredstedbro.

286: Hans Chr. Philipp, landmand. Født 7.6.1896 Lundsmark, Raadager. Antaget navn: Hans Truelsen.
Nuværende adresse: Hos Jacob Rask, Plougstrup, Gredstedbro.
(Som nedenfor om hjælp og det påtagne navn).

344: Lauritz Mauritzen, landmand. Født 20.5.1884, Hjerting.
Nuværende adresse: Hos Hans Madsen, Jernved pr Gredstedbro.

350: Peter Carlsen, landmand (?) Født 21.12.1894 i Rødding.
Nuværende adresse: Peter Aaskov, Jernved pr Gredstedbro.

358: Hans Chr. Trans, smed. Født 4.9.1876, Rødding.
Nuværende adresse: Jernvedlund, Gredstedbro.

361: Kristian Hansen, landmand. Født 23.5.1891, Havervad, Brøns.
Nuværende adresse: Peder Rahr, Jernved, Gredstedbro.

??, Hans Mauritzen, landmand. Født 12.10.1879, Roager.

Nuværende adresse: Hans Madsen, Jernved, Gredstedbro.

Jedsted

52=91: Elias Marinus Johansen, landmand. Født 3.8.1898, Hviding.
Nuværende adresse: Anton Jørgensen, Jedsted, Gredstedbro.

Hjortlund

27: Broder Beiken (?) Hansen. Født 1.1.1897, Ottersbøl, Døstrup. Kalder sig nu Beck.
Tidligere adresse (efter flugt) Ryslinge højskole, nu Tøjbjerg (?), Vestergaard, Hjortlund.

219: Carl Christiansen, landmand. Født i Rejsby, 30 år.
Nuværende adresse: Hjortlund, Gredstedbro.

Brokjær

9, Peder Lind, landmand. Født ?
Nuværende adresse: Peter Kjær, Brokjær pr Gredstedbro.

Sejstrup

324: Hans Feddersen Beier, landmand. Født 28.3.1890, Havervad, Brøns sogn.
Nuværende adresse: H. Feddersen Beier, Sejstrup pr. Gredstedbro.

I alt til Gredstedbro: 14 Fordelt som følger

Jernved sogn	9, heraf 7 i Jernved
	1 i Jernvedlund
	1 i Plougstrup

Jedsted	1
Hjortlund	2
Brokjær	1
Sejstrup	1

Dertil skal føjes yderligere én, nemlig:

Nr. 271: Carl Hansen Beck, landmand, født 2.9.1897, Høgsbro, Hviding.
Nuværende adresse: Hos Ove Skov, Vilslev, Gredstedbro.
(Broderen til Carl Hansen Beck, Peter Truelsen Beck, kom til Søndergaard i Plougstrup i 1917, men han er ikke nævnt i To løvers arkiv).

Hans Chr. Philip var skolekammerat til brødrene Peter og Carl Beck. Deres far, Niels Bennedsen Beck i Høgsbro hjalp ham over grænsen.

Det påtagne navn, Hans Truelsen, minder om Peter Truelsens Beck navn, der på postkort blev til Truels Petersen.

**B, Oplysninger fra sedler i To løvers arkiv for personer
udvandret/flygtet/rømmet fra Hviding sogn**

Nr. 24: Rudolf Prasse, skrædder. Født 5.2.1895 i Høgsbro, Hviding sogn.
Nuværende adresse: Skræddermester Bojsen, Ø. Vedsted, Ribe.

Nr. 40, Magnus Fjord: landmand, født 13.8.1877 i Hviding.
Nuværende adresse: Egebæk, Vedsted.

Nr. 52=91, Elias Marinus Johansen, landmand. Født 3.8.1898 i Hviding.
Nuværende adresse: Anton Jørgensen, Jedsted, Gredstedbro.

Nr. 58: Alfred Nielsen, landmand. Født 22.4.1898 i Raahede, Hviding.
Nuværende adresse: Peter Hansen, S. Farup, Ribe.

Nr. 88=341: Jeppe Klinge, født 30.3.1880 i Høgsbro, Hviding.
Nuværende adresse: Landmand Thygesen, Lustrup pr. Ribe.
For ham foreligger en senere adresse i arkivet, nemlig hos K. Overbeck, Skovlundgaard pr Fredensborg.

Nr. 131: Viggo Nielsen, landmand, født 30.10.1896 i Raahede, Hviding.
Nuværende adresse: Tjenestekarl hos gårdejer Midtgård, Nagbøl, Lunderskov.

Nr. 196: Kasper Nielsen, landmand, født 24.10.1884, Høgsbro, Hviding.
Nuværende adresse: Hos gårdejer Thygesen, Lustrup pr. Ribe.

Nr. 215: Jens Hansen Nielsen, landmand, født   , Enderup, Hviding.
Nuværende adresse: Fiskergade, Ribe. Mads Spang (dæknavn eller adressens indehaver??).

Nr. 216: Kristen(Kristian?) Feddersen Hansen, landmand, født 15.6.1886, Raahede, Hviding.
Nuværende adresse: Hos gårdejer Danielsen, Lustrup, Ribe.

Nr. 224: Martin Schmidt, landmand, født 9.2.1892, Høgsbro, Hviding.
Nuværende adresse: Hos gdr. Kristen Jensen, Lille Fuglede, Jerslev.

Nr. 233: Karl Hostrup, landmand, født 13.10.1896, Høgsbrogaard pr Hviding.
Nuværende adresse: Julsgaard, Ronæs, Nr. Aaby, også tilhold hos pastor Jensen, Nr. Aaby.

Nr. 234: Vilhelm Mortensen, landmand, født 1.3.1897, Raahede pr Hviding.

Nuværende adresse: Asperup Hedegaard pr Asperup.

Nr. 257: Sigurd Nielsen, landmand, født 24.7.1892, Raahede pr Hviding.

Nuværende adresse: Hans Brorsen, Tuesbøl pr Brørup.

Nr. 270: Peter Nielsen, landmand, født 5.4.1881, Høgsbro, Hviding.

Nuværende adresse: Hos gdr. Niensens enke, Margaard, Nr. Aaby.

Nr. 271: Carl Beck, landmand, født 2.9.1897, Høgsbro, Hviding.

Nuværende adresse: Hos Ove Skov, Vilslev, Gredstedbro.

Nr. 289: Martin Schack, bonde i Raahede, født 22.7.1886 i Astrup pr. Brøns.

Tidligere til Godthaab pr Havndal. Nu hos enkefru Nielsen, Margaard pr. Nr. Aaby.

Nr. 338: Hans Jørgensen, landmand, født 7.9.1892 i Hviding.

Nuværende adresse: Hos H.P. Lassen, Ø. Vedsted pr. Ribe.

Nr. ??: Alfred Christensen, bonde, født 16.10.1898, Hviding.

Nuværende adresse: Ikke udfyldt.

I alt er de således nævnt 18 fra Hviding.

Men yderligere 3 fra sognet vides at være gået over grænsen, nemlig:

Peter Truelsen Beck (bror til nr. 271), Hans Hostrup (bror til nr. 233) og Bertel Mortensen.

For de 18 er aldersfordelingen således:

Født i

1898: 3 (nr. 52=91 + 58 + uoplyst)

1897: 2 (nr. 234 + 271)

1896: 2 (nr. 131 + 233)

1895: 1 (nr. 24)

1892: 3 (nr. 224 + 257 + 338)

1886: 2 (nr. 216 + 289)

1884: 1 (nr. 196)

1881: 1 (nr. 270)

1880: 1 (nr. 88=341)

1877: 1: (nr. 40)

Uoplyst: 1

For de øvrige tre er fødselsdatoerne henholdsvis:

Peter Truelsen Beck, 10.5.1899.

Hans Hostrup, 23.12.1897 og

Bertel Mortensen: 4.11.1898. Med dem trækkes gennemsnitsalderen betydeligt ned.

Om Carl Hostrup ved vi ud fra broderens bog, at han tog over grænsen i 1915.

Andre notater om udvandrede:

En grænseovergænger kom også til Søren Jensen på "Heden" i Jernved.

Hans Chr. Philip var, da Virkelyst i Jernved var til salg i 1956, på besøg som mulig køber. Han boede da i Asbo eller Nyby (så vidt jeg erindrer var det lige vest for grænsen mellem Læborg og Bække sogn) ved daværende grusgrav.

Det må være ham, der i bogen "Hærvejs-sognet Læborg" af Vald. Andersen side 99 var ejer af matrikel 3, Murholm i Hundsbæk fra 1941 til 1958. Side 244 i samme bog nævnes noget om flugt fra Sønderjylland under første verdenskrig. Hans M. Frydendahl på Hundsbæk modtog mange unge, der flygtede fra preussisk soldatertjeneste. Han var selv fra Kastrup i Sønderjylland.

Hans Chr. Philip flyttede til Jernved vistnok i 1960'erne eller lige før (kan passe med 1958, som nævnt ovenfor) og boede over for Thorups gård. Begravet i Jernved, hvor han døde 12.12.1967. En sønndatter er gift med Kurt, der har/havde (omkring 1990) sommerhus i Blåvand.

En familie Philip, Debelvej 4 i Vittrup er omtalt i årbogen fra Historisk samfund for Brørup og omegn i 2013. Forbindelse til Hans Chr. Philip?

Nis Nielsen, nr. 218, havde kone og børn med under flugten. Han boede på Puggaard og kaldtes Nis Sønderjyde. Familien blev i Jernved, hvor han var dræningsmester. Da sønnen, Christian, overtog ejendommen, flyttede Nis og hustru op til Jernvedlund nær huset, skomageren boede i.

Familien kom fra Rejsby til Jernved sogn.

Hans Chr. Trans, nr. 358, drev smedevirksomhed i Jernvedlund. Han havde allerede i 1902 overtaget smedje, så grænseovergangen har ikke været under første verdenskrig men før.

Måske har han ikke haft sine papirer i orden og stadig været prøjsisk statsborger og frygtet indkaldelse, hvorfor han har kontaktet To løver????

Ifølge kirkebogen i Jernved var han ikke født i 1876 men i 1878.

Mads Schmidt i Plougstrup kom først dertil efter første verdenskrig. Han havde deltaget i krigen som tysk soldat og var blevet ramt af et skud i ryggen.

Litteratur med oplysninger om flugt under første verdenskrig

Foruden det, jeg har nævnt i FRA 1996 side , er:

Uwe Dall "Uden for byporten---" side 175-----: Artikel om redaktør Willemoes.

Side 184 "En lyttepost mod syd" om Willemoes` optegnelser.

Side 194 "Sønderjyske desertører". Omtale af To Løver.

Side 195: Dr. Svith engagerede sig i arbejdet med flygtninge og desertører.

Side 196: Willemoes noterede omhyggeligt desertørernes beretninger ned.

Side 256: arkivmateriale.

Laust Hansen Jørgensen "Jeg var børste" side 93--: Omtale af russere, der som tyske krigsfanger flygtede gennem Vadehavet til Darum. Mere principielt om grænseovergang gennem Vadehavet side 95.

Tvillingsogne af Geest og Marsk: Sneum og Tjæreborg. Bind 2 side 258: Martin Clausen fra Aventoft og en broder, Christian flygtede gennem Vadehavet fra Rejsby uden om grænsen. En bror, Peder, var også søgt over.

God beskrivelse af flere ting!

Peder Clausen ejede matr. nr 50b fra 1919 til 1929, hvor Martin Clausen overtog den til 1964.